

Správa za rok 2019 o plnení úloh vyplývajúcich z Akčného plánu ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016 – 2020

V súvislosti s vyhodnotením plnenia Akčného plánu ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016 – 2020 sa 15. januára 2020 uskutočnilo Koordinačné stretnutie zodpovedných gestorov a spolupracujúcich subjektov aktivít/opatrení akčného plánu za účasti zástupcov Úradu vlády SR, Úradu splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny, Ministerstva kultúry SR, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstva vnútra SR, Ministerstva spravodlivosti SR, Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity, Rozhlasu a televízie Slovenska, Slovenského národného strediska pre ľudské práva, Národného osvetového centra, Slovenského národného múzea, Štátneho pedagogického ústavu, Únie miest Slovenska, Štatistického úradu SR, Slovenskej akadémie vied, Nadácie Milana Šimečku a prizvaného zástupcu Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. V nadväznosti na relevantné časti podkladov zaslaných zo strany zodpovedných gestorov a spolupracujúcich subjektov ÚSVNM predkladá nasledovný stručný odpočet plnenia opatrení/ aktivít:

Operačné ciele Akčného plánu ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016 – 2020

Operačný cieľ 1: Zabezpečenie komplexného prístupu k tvorbe právnych predpisov týkajúcich sa práv a postavenia národnostných menšín a etnických skupín

Aktivita / opatrenie 1: Zabezpečenie **analýzy právnych predpisov** týkajúcich sa práv a postavenia národnostných menšín a etnických skupín vrátane postavenia mestských častí Bratislavy a Košíc v kontexte používania jazykov národnostných menšín a etnických skupín

Aktivita / opatrenie 2: Zabezpečenie prípravy **komplexnej a ucelenej právnej úpravy práv národnostných menšín a etnických skupín** ak potreba takejto úpravy vyplynie z vypracovanej analýzy

Zodpovedný gestor: Úrad vlády SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny, odborná verejnosť

Odpočet ÚSVNM:

V rámci plnenia **aktivity 1 a 2 prvého operačného cieľa akčného plánu** ÚSVNM venoval v roku 2019 intenzívnu pozornosť príprave **legislatívneho zámeru zákona o národnostných menšinách** v spolupráci s neformálnou pracovnou skupinou odborníkov a odborníkov z radov národnostných menšín.

ÚSVNM vypracoval pre potreby neformálnej skupiny **analýzu úpravy práv národnostných menšín vo vybraných európskych krajinách v štruktúre podľa RDNM**

a Charty a prehľad práv národnostných menšín v Slovenskej republike v štruktúre podľa ustanovení medzinárodnej a vnútroštátnej legislatívy, ktoré môžu slúžiť ako podklad pre tvorbu jednotnej legislatívy upravujúcej práva národnostných menšín v SR.

Na základe vypracovaných podkladov ÚSVNM vypracoval **návrh legislatívneho zámeru zákona o národnostných menšinách**. Materiál bol predložený na rokovanie Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny dňa 5. novembra 2019, ktorý **uznesením č. 150/2019** v bode **A.1** vzal na vedomie návrh legislatívneho zámeru zákona o národnostných menšinách; v bode **B.1** podporil filozofiu predloženého návrhu legislatívneho zámeru zákona o národnostných menšinách a v bode **C.1** zaviazal svojich členov zabezpečiť čo najširšiu informovanosť v organizáciách národnostných menšín a v jednotlivých rezortoch o návrhu legislatívneho zámeru zákona o národnostných menšinách, a to **do 30. novembra 2019** a zaslanie spätnej väzby do uvedeného termínu sekretariátu výboru. **Návrh legislatívneho zámeru so zapracovanými pripomienkami bude predmetom rokovania výboru dňa 23. januára 2020.**

Aktivita / opatrenie 3: Analýza možností využitia dočasných vyrovnávacích opatrení v oblasti predchádzania diskriminácie osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám

Aktivita / opatrenie 4: Vypracovanie metodiky prijímania dočasných vyrovnávacích opatrení v oblasti práv národnostných menšín a etnických skupín vrátane prípravy štandardov, modelov a opatrení na implementáciu dočasných vyrovnávacích opatrení

Zodpovedný gestor: Úrad vlády SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny,

Ministerstvo spravodlivosti SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Odpočet ÚSVNM:

ÚSVNM spracoval **Analýzu možností využitia dočasných vyrovnávacích opatrení v oblasti predchádzania diskriminácie osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám** a v spolupráci s ÚSVRK **Metodiku prijímania dočasných vyrovnávacích opatrení v oblasti práv národnostných menšín a etnických skupín so zreteľom na marginalizované rómske komunity.**

Predmetná **analýza** vychádzajúca aj z podkladov SNSLP je súčasťou **Metodiky** vrátane prípravy štandardov, modelov a opatrení na implementáciu dočasných vyrovnávacích opatrení. Metodika sa venuje témam ako: vnútroštátna úprava rovného zaobchádzania a zákazu diskriminácie, medzinárodnoprávny kontext rovného zaobchádzania a zákazu diskriminácie, dočasné vyrovnávacie opatrenia a ich význam, analýza využívania možnosti prijímať dočasné vyrovnávacie opatrenia v oblasti predchádzania diskriminácie osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám v Slovenskej republike a materiál uzatvára časť závery a metodické odporúčania. Metodika je finalizovaná a zverejnená na webovom sídle SVNМ:

https://www.narodnostnemensiny.gov.sk/data/files/7722_metodika_dvo.pdf

Odpočet ÚSVRK:

ÚSVRK sa na príprave metodiky podieľal v plnej miere v priebehu mesiacov október až december 2019, konzultoval a pripomienkoval metodiku. Navyše ÚSVRK iniciatívne spracoval a vydal, na základe podnetov z regiónov, metodickú publikáciu **Dočasné vyrovnávacie opatrenia ako flexibilný nástroj zmierňovania rozdielov – Prijatie dočasného vyrovnávacieho opatrenia v praxi**, ktorá je dostupná na webovom sídle ÚSVRK v časti:

https://www.minv.sk/swift_data/source/romovia/publikacie/Docasne%20vyrovnavacie%20opatrenia%20ako%20flexibilny%20nastroj%20zmiernovania%20rozdielov.pdf

Operačný cieľ 2: Zlepšenie systému podpory kultúry národnostných menšín a etnických skupín

Aktivita / opatrenie 1: Zabezpečenie efektívnejšieho systému podpory kultúry národnostných menšín a etnických skupín vrátane znižovania administratívnej náročnosti uchádzania sa o podporu kultúrnych aktivít z dotačných programov, vytvorenia mechanizmov inštitucionálnej podpory menšinových organizácií a spolkov a flexibilnejších mechanizmov podpory profesionálnych menšinových divadelných a umeleckých telies

Zodpovedný gestor: Úrad vlády SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Odpočet ÚSVNM:

V rámci plnenia aktivity bolo kľúčovým **zriadenie Fondu na podporu kultúry národnostných menšín** ako verejnoprávnej inštitúcie zabezpečujúcej systematickú a efektívnu podporu kultúrnych a umeleckých aktivít národnostných menšín, ktorej rozhodovacie procesy sú nezávislé od ústredných orgánov štátnej správy, pričom inštitúciu riadia a o prideľovaní prostriedkov rozhodujú volení zástupcovia národnostných menšín. Splnomocnenec plnil v rámci priprav zákona o fonde úlohu podpredsedu dočasnej pracovnej skupiny na jeho vypracovanie a v zmysle svojho štatútu zriadil **Dočasnú pracovnú skupinu pre prípravu návrhu zákona o Fonde**. Pracovná skupina pozostávala z vedúceho pracovnej skupiny, ktorým bol splnomocnenec a desiatich členov za národnostné menšiny, ktorí boli vymenovaní splnomocnencom. Rovnako na tvorbe zákona o fonde participoval Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny, ktorý bol pravidelne informovaný o jednotlivých krokoch v procese jeho tvorby na svojich zasadnutiach, pričom členovia sa detailne zaoberali návrhom zákona a predkladali svoje pripomienky.

Zákon o fonde nadobudol účinnosť 1. júla 2017. Predmetným zákonom bol nahradený dovtedajší dotačný program **Kultúra národnostných menšín** Úradu vlády SR, ktorý upravoval zákon č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti úradu vlády v znení neskorších predpisov a ktorý fungoval do konca roku 2017. Zákon o fonde ustanovuje **minimálnu výšku príspevku do fondu zo štátneho rozpočtu**. Taktiež taxatívne

ustanovuje pomer sumy finančných prostriedkov pre jednotlivé odborné rady národnostných menšín a odbornú radu interkultúrneho dialógu a porozumenia vyjadrený percentuálnym podielom. Priniesol aj návrh týkajúce sa **zavedenia samosprávnych prvkov v oblasti posudzovania žiadostí o finančnú podporu**. Túto činnosť vykonávajú odborné rady, ktoré zabezpečujú odbornosť a nezávislosť pri stanovovaní priorít podpory na príslušný kalendárny rok, zamerania predkladaných projektov a pri posudzovaní jednotlivých žiadostí o poskytnutie finančných prostriedkov. Fond má snahu o znižovanie administratívnej náročnosti uchádzania sa o podporu kultúrnych aktivít z dotačných programov.

Aktivita / opatrenie 2: Vzdelávanie zamestnancov rezortu kultúry v oblasti významu a prínosu kultúry jednotlivých národnostných menšín a etnických skupín, odbúravanie predsudkov a stereotypov vo vzťahu k osobám patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám s cieľom predchádzať diskriminácii a posilniť demokratické mechanizmy otvorenej spoločnosti

Zodpovedný gestor: Ministerstvo kultúry SR

Spolupracujúce subjekty: Národné osvetové centrum

Odpočet Ministerstva kultúry SR:

Divadelný ústav (ďalej len „DÚ“) v rámci činnosti Štúdia 12 – štúdia pre novú drámu DÚ v spolupráci s Divadlom Pôtoň Bátovce naštudoval produkciu Americký cisár podľa dokumentárnej knihy Martina Pollacka, ktorá sa venuje téme slovenského vystaňovalectva a má Slovákom okrem iného pripomenúť vystaňovaleckú históriu a prostredníctvom uvedenia inscenácie má prispieť k lepšiemu vnímaniu súčasných prisťahovalcov na Slovensko. V Štúdiu 12 DÚ sa konala diskusia a výstava na tému migrácie pod názvom Americký cisár. Masový útek z Haliče. V rámci projektu DÚ Divadelné skratky – naširoko o slovenskom divadle DÚ postupne predstavuje a prezentuje minulosť a súčasnosť mimobratislavských divadiel. Prvým divadlom, ktoré sa predstavilo v rámci uvedeného projektu bolo ešte v roku 2012 Divadlo A. Duchnoviča, Prešov, s inscenáciou Ladislav Smoček: Čudné popoludnie Dr. Zvonka Burkeho v rusínskom jazyku. V rámci projektu bola v roku 2019 uvedená monodráma rómskeho herca Františka Baloga - Róm z perinky v produkcii Divadla Actor pod vežou Košice. 30. 11. 2019 pripravil DÚ v spolupráci s Divadlom NoMantins premiéru inscenácie autorky a performerky Márie Karolovej - Bye Bye Barcelona, ktorá sa dotýka tém emigrácie, rasizmu, xenofóbie, národnostných i etnických menšín, a pod.

Aktivita / opatrenie 3: Poskytovanie odbornej metodickej pomoci v oblasti kultúrno-osvetovej činnosti a nehmotného kultúrneho dedičstva organizáciám zameraným na rozvoj kultúrno-osvetovej činnosti a nehmotného kultúrneho dedičstva národnostných menšín a etnických skupín žijúcich v SR

Spolupracujúce subjekty: Národné osvetové centrum, Slovenský ľudový umelecký kolektív, Ústredie ľudovej umeleckej tvorby

Odpočet NOC:

V roku 2019 NOC zorganizovalo **seminár Podpora a ochrana ľudských práv v oblasti kultúry**, v rámci ktorého lektori vo svojich príspevkoch poukázali aj na dôležitosť vzdelávania vo vzťahu k národnostným a etnickým skupinám. Témou seminára bolo aj odbúravanie predsudkov a stereotypov vo vzťahu k Rómom a príklady dobrej praxe v oblasti kultúry a vzdelávania vo vylúčených komunitách.

Aktivita / opatrenie 4: Realizácia expozícií a rôznych foriem neformálneho vzdelávania pre osoby patriace k národnostným menšinám a etnickým skupinám i pre širokú verejnosť smerujúcich k odbúravaniu predsudkov a stereotypov, k posilňovaniu rovnosti príležitostí v oblasti života a kultúry národnostných menšín a etnických skupín a podpore procesu sociálnej inklúzie prostredníctvom národnostných múzeí

Zodpovedný gestor: Ministerstvo kultúry SR

Spolupracujúce subjekty: Slovenské národné múzeum, Múzeum Slovenského národného povstania

Odpočet Ministerstva kultúry SR:

Slovenské technické múzeum spolupracovalo na príprave a realizácii viacerých výstav a podujatí, ktoré smerovali na zvýšenie povedomia majority o kultúre národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky.

Múzeum Slovenského národného povstania organizovalo v predmetnej oblasti prednášky spojené s premietaním filmov, akreditované vzdelávanie pre učiteľov a odborné semináre pre pedagógov.

Slovenský ľudový umelecký kolektív – SEUK v umeleckých programoch, ktoré v premiére uviedli v roku 2019 (70 rokov, Triptych), zaradili aj programové čísla, v ktorých autori spracovali tradičnú ľudovú kultúru viacerých národnostných menšín žijúcich na Slovensku.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ÚĽUV) organizovalo remeselné tvorivé dielne pre, ktoré navštívili aj deti patriace k národnostným menšinám

Odpočet Slovenského národného múzea:

Slovenské národné múzeum ako najväčšia pamäťová a fondová inštitúcia rezortu kultúry sa systematicky venuje aj múzejnej dokumentácii dejín a kultúre národnostných a etnických menšín. Múzeá národnostných a etnických menšín v rámci svojho poslania prezentujú históriu národností, vykonávajú špeciálnu zbierkotvornú činnosť zameranú na túto oblasť, nadväzujú spoluprácu s najvýznamnejšími zahraničnými inštitúciami. Prestavujú sieť inštitúcií, ktoré prezentujú históriu, kultúru a umenie národností na Slovensku nielen pre príslušníkov národností, ale pre majoritu a aj pre zahraničných návštevníkov týchto múzeí.

Súčasťou SNM sú tieto múzeá národnostných a etnických menšín ako samostatné špecializované organizačné jednotky: Múzeum židovskej kultúry, Múzeum kultúry karpatských Nemcov, Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku, Múzeum kultúry Chorvátov na Slovensku, Múzeum ukrajinskej kultúry Svidník, Múzeum rusínskej kultúry Prešov, Múzeum rómskej kultúry - súčasť SNM-Múzeá v Martine, Múzeum kultúry Čechov - súčasť SNM-Múzeá v Martine. Tieto múzeá spravujú aj pracoviská mimo svojho sídla napr. , resp. fungujú vo viacerých organizačných jednotkách: Múzeum židovskej kultúry (Prešov, Sereď – Múzeum holocaustu), Múzeum kultúry karpatských Nemcov (Handlová, Nitrianske Pravno, Múzeum hrad Červený Kameň), Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku (Dolná Strehová, Sklabiná, Košice). Počas roku 2019 všetky menované múzeá plnili úlohy vyplývajúce ako z ich poslania, tak aj z akčného plánu.

Aktivita / opatrenie 5: Realizácia kultúrnych aktivít a neformálno-vzdelávacích podujatí v oblasti audiovizuálnej kultúry a kultúrneho dedičstva, ako aj kultúrnych aktivít v oblasti umenia s cieľom zvyšovať povedomie majority a dostupnosť kultúry pre osoby patriace k národnostným menšinám a etnickým skupinám prostredníctvom organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR

Zodpovedný gestor: Ministerstvo kultúry SR

Spolupracujúce subjekty: Organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry SR

Odpočet Ministerstva kultúry SR:

Aktivity realizovalo: Hudobné centrum (výchovné koncerty), Slovenský filmový ústav (premietanie maďarských a ukrajinských filmov), Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici (výstavy, seminár, vedecká konferencia), Štátna vedecká knižnica v Košiciach (výstavy, prednáška), Štátna vedecká knižnica v Prešove – Dokumentačno-informačné centrum rómskej kultúry (besedy, prednášky, exkurzie, odborné podujatia, pamätné dni), Univerzitná knižnica v Bratislave (výstavy, exkurzie, prednášky, kongres mladých Rómov), Tanečné divadlo Ifjú Szivek (tanečné predstavenia).

Aktivita / opatrenie 6: Podpora projektov v oblasti kultúry zameraných na predchádzanie diskriminácie a sociálneho vylúčenia detí a mládeže žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách prostredníctvom dotačného systému Ministerstva kultúry SR

Zodpovedný gestor: Ministerstvo kultúry SR

Spolupracujúce subjekty: Mimovládne organizácie

Odpočet Ministerstva kultúry SR:

Podmienky na plnenie úlohy boli v roku 2019 zabezpečené prostredníctvom **dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín obyvateľstva** (rozpočtová kapitola MK SR). **Program je zameraný** na podporu kultúrnych aktivít osôb so zdravotným postihnutím s telesným, mentálnym, zrakovým, sluchovým postihnutím, vrátane osôb s psychickými ochoreniami a ochrany duševného zdravia), seniorov (aktívne starnutie, medzigeneračná solidarita), **detí a mládeže žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách**, detí a mládeže z detských domovov, reedukačných zariadení, diagnostických centier, liečebno-výchovných sanatórií a resocializačných zariadení. Program **slúži na podporu kultúrnych**

aktivít zameraných na posilnenie rodinnej súdržnosti, kultúrnej integrácie migrantov, kultúry osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, osôb bez práce, osôb bez domova apod. prevenciu a elimináciu domáceho násillia, na podporu rodovej rovnosti, prevenciu a elimináciu všetkých foriem násillia, diskriminácie, rasizmu, xenofóbie a extrémizmu, prevenciu obchodovania s ľuďmi, výchovy k tolerancii a rozvoj medzikultúrneho dialógu. V roku **2019** bolo podporených **17 projektov** v celkovej **výške 55 100 eur**.

Slovenský filmový ústav – podpora projektov v oblasti kultúry zameraných na predchádzanie diskriminácie a sociálneho vylúčenia detí a mládeže žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách bola realizovaná prostredníctvom dotačného systému MK SR. Ďalšou činnosťou Slovenského filmového ústavu bolo **hostovanie podujatí, ktoré sú zamerané na ľudské práva** [fjužn film festival], Globálny filmový festival o migrácii, Jeden svet, Festival iránskych filmov, Festival slobody.

Doplňujúca informácia Ministerstva spravodlivosti SR:

V rámci **dotačnej schémy Ministerstva spravodlivosti SR za rok 2019**, ktorá sa zameriava na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie boli podporené viaceré projekty čiastočne zamerané na presadzovanie a podporu práv národnostných menšín ako napríklad projekt Univerzity J. Selyeho - Majorita a minorita a ich súžitie III. „Čo vieme o sebe?“, Új Szó Akadémia 2019 - Základné ľudské práva, EDAH o.z. - Svedectvá preživších holokaustu, in minorita - Pripomínanie rómskeho holokaustu - Ma bisteren! 2019 a ďalšie. Pozn. dotačná schéma za rok 2019 ešte nebola vyhodnotená.

Operačný cieľ 3: Účinnnejšie zohľadnenie špecifik výchovno-vzdelávacích potrieb osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám

Aktivita / opatrenie 1: Posilnenie procesu zohľadňovania špecifik výchovno-vzdelávacích potrieb osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám vychádzajúcich z rozdielných podmienok a požiadaviek, vrátane spôsobov riešenia vzdelávania ich príslušníkov v materinskom jazyku

Zodpovedný gestor: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Odpočet Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR:

- **Legislatívne zabezpečenie:** Novelizáciami zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov sa upravilo **poskytovanie príspevku** na skvalitnenie podmienok na výchovu a vzdelávanie **žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia**. Zriaďovateľ školy je povinný min. 50 % týchto prostriedkov použiť na osobné náklady asistenta učiteľa pre žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo sociálneho pedagóga, ak má škola viac než 85, a od 1. 1. 2020 50 žiakov. Zároveň v základnej škole pôsobí na každých 50 žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia jeden asistent učiteľa alebo jeden sociálny pedagóg

a poskytnuté finančné príspevky možno použiť na zabezpečenie chýbajúcich pomôcok pre žiakov nad rámec dotácie na školské potreby poskytnuté podľa dotácie na školské potreby (športovci a športovkyne, ktorým chýbajú prostriedky na športové náčinie, alebo talentovaní študenti a študentky umeleckých škôl, ktorí si nemôžu dovoliť hudobný nástroj).

- NR SR schválila **novelu školského zákona, ktorá zavádza povinné predprimárne vzdelávanie pre päťročné deti s účinnosťou od 1. januára 2021.**

Obsahové zabezpečenie:

- Ministerka školstva podpísala po schválení v akreditačnej komisii **rozhodnutie pre otvorenie študijného programu prípravy učiteľov Rómskeho jazyka v kombinácii s iným predmetom na Prešovskej univerzite od akademického roka 2019/2020;**
- **Koncepcia vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v základných školách s vyučovacím jazykom maďarským na roky 2018 – 2020;**
- **Vzdelávací štandard učebného predmetu rusínsky jazyk a literatúra pre vyššie stredné vzdelanie pre školy s vyučovacím jazykom rusínskym a s vyučovaním rusínskeho jazyka;**
- MŠVVaŠ SR schválilo dodatky k štátnym vzdelávacím programom pre **odborné vzdelávanie a prípravu: rámcové učebné plány pre stredné odborné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny.** Od 1. septembra 2020 v triedach s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny je povinnou súčasťou vzdelávacej oblasti „**Jazyk a komunikácia**“ predmet jazyk národnostnej menšiny a literatúra s minimálnou dotáciou 1 hodina týždenne.
- MŠVVaŠ SR schválilo dodatok k Štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky „**Rámcový učebný plán pre základné školy s vyučovacím jazykom slovenským**“ ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy s platnosťou od 1. 9. 2019 začínajúc 1. až 3. ročníkom národnostnej menšiny.

Následne MŠVVaŠ SR schválilo dva dodatky k Štátnemu vzdelávaciemu programu pre základné školy, v ktorých sa vyučuje v jazyku národnostných menšín: **Dodatok č. 4 „Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny“** a **Dodatok č. 5 „Rámcový učebný plán pre ZŠ s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny“.**

Pre zapracovanie oboch dodatkov do ŠkVP môžu školy využiť informačný systém z projektu **Digiškola**, ktorý poskytuje komplexné nástroje na zefektívnenie tvorby ŠkVP. Obsahuje inovované ŠVP, ako aj Dodatok č. 4 a 5 a umožňuje tak školám zjednodušiť spracovanie nových školských vzdelávacích programov.

Odpočet ÚSVRK:

V rámci implementácie *Národného projektu Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít I. (NP PRIM)*, v trvaní 2017 – 2020, zaviedol do procesu výchovy a vzdelávania detí v materských školách **pozíciu asistent učiteľa a pozíciu odborný zamestnanec.** Pre tieto pozície uplatňujú obce, ako oprávnení užívatelia NP PRIM a ako zamestnávateľia (zriaďovatelia materských škôl), **dočasné vyrovnávacie opatrenia**, ktorých zmyslom je **preferenčné zamestnávanie Rómov**, resp. osôb, ktoré

ovládajú jazyk miestnej rómskej komunity. Prekonávanie jazykových bariér, uľahčenie adaptácie detí z rómskej komunity, ich socializácie, reflektovanie rôznorodých výchovno-vzdelávacích potrieb, ako aj realizácia depistážno-stimulačného programu v prostredí materskej školy je súčasťou náplne práce asistentov učiteľa a odborných zamestnancov zamestnávaných prostredníctvom NP PRIM. V NP PRIM bolo v období 2018 - 2019 zamestnaných 148 asistentov učiteľa a 103 odborných zamestnancov.

Aktivita / opatrenie 2: Účinnejšie vytváranie možností výchovy a vzdelávania rómskych detí v ich materinskom rómskom jazyku

Zodpovedný gestor: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny, Štátny pedagogický ústav, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Odpočet Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR:

MŠVVaŠ SR realizovalo projekt IKATIKA – Bilingválny digitálny edukačný obsah vzdelávania pre MŠ a nulté ročníky ZŠ“. Cieľom projektu bolo zvýšenie kvality výchovy a vzdelávania detí a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a detí národnostných menšín. Okrem štátneho jazyka sú jednotlivé lekcie spracované aj v materinskom jazyku **rusínskej, maďarskej a rómskej národnostnej menšiny**. Je zároveň interaktívny, takže deťom a žiakom sprostredkúva učivo a nové poznatky v škole zážitkovou formou. V rámci projektu k digitálnemu obsahu boli vydané metodické námety pre pedagogických zamestnancov pracujúcich s národnostnou menšinou. Učitelia absolvovali odborné školenia ako pracovať s digitálnym obsahom. Celkovo absolvovalo tieto školenia 123 učiteľov z materských aj základných škôl. Link: <http://www.ikatika.sk/>

Základné a stredné školy, v ktorých sa vyučuje rómsky jazyk

- Základná škola Kružlová 103,
- Súkromné hudobné a dramatické konzervatórium, Požiarnická 1, Košice,
- Konzervatórium Jozefa Adamoviča, Exnárova 8, Košice,
- Súkromné hudobné a dramatické konzervatórium, Školská 31, Rimavská Sobota,
- Súkromná pedagogická a sociálna akadémia, Požiarnická 1, Košice,
- Súkromná spojená škola, Angyalova ulica 417/31, Kremnica,
- Súkromná základná škola, Galaktická 9, Košice,
- Súkromná stredná odborná škola Biela voda 2, Kežmarok,

Aktivity ŠPÚ k rómskemu jazyku

- **Základné pedagogické dokumenty** sú vypracované, základná či stredná škola nemá problém zaradiť do školského vzdelávacieho programu predmet rómsky jazyk a literatúra, pretože sú vypracované vzdelávacie štandardy pre vyučovanie rómskeho jazyka.
- Medzinárodný projekt v rámci programu Európskej únie v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu Erasmus+ s názvom „**Inováciou didaktiky rómskeho jazyka k inkluzívnemu vzdelávaniu žiakov zo znevýhodneného prostredia**“.
- V rámci projektov ŠPÚ sa podarilo **inovovať vzdelávacie programy rómskeho jazyka pre všetky jazykové úrovne, portfólia rómskeho jazyka pre všetky jazykové úrovne, metodickú príručku, učebné texty v rómskom a slovenskom jazyku, učebnicu, pracovný zošit, pracovné listy**. V týchto aktivitách sa pokračuje.

- V rámci ŠPÚ je zriadené oddelenie pre obsah vzdelávania rómskej menšiny, ktorý patrí pod Úsek pre tvorbu a rozvoj obsahu vzdelávania národnostných menšín.
- Ako poradný orgán riaditeľa ŠPÚ funguje **predmetová komisia pre predmety rómsky jazyk a literatúra a rómske reálie**, ktorá sa zaoberá inováciou predmetných vzdelávacích štandardov a navrhuje alternatívne možnosti vyučovania rómčiny v školách.
- Štátny pedagogický ústav spolupracoval so Súkromnou pedagogickou a sociálnou akadémiou v Košiciach, Požiarnická 1 v organizácii a realizácii **celoslovenskej súťaže v prednese rómskej poézie a prózy v rómskom jazyku pod názvom Amari Romaňi Čhib/naša rómčina**. Súťaž je určená žiakom základných škôl, stredných odborných škôl a konzervatórií. Nultý ročník bol realizovaný v roku 2017 (pilotný ročník), prvý ročník v roku 2018, **druhý ročník sa plánuje v roku 2020**.
- V rámci MPC je na regionálnom pracovisku v Prešove zriadené **ROCEPO**.
- IUVENTA-Slovenský inštitút mládeže ako priamo riadená organizácia MŠVVaŠ SR priebežne realizuje rôzne vzdelávacie aktivity pre mládež a pracovníkov s mládežou. V rámci týchto aktivít môžeme konkrétne spomenúť napríklad akreditované vzdelávacie programy „Vzdelávanie rómskych lídrov v oblasti mládeže“, „**Buddy - dobrovoľník pre mládež z detských domovov**“, čo je program zameraný na vzdelávanie v oblasti špecifik práce s viacnásobne znevýhodnenou mládežou, či program „**Školenie škopiteľov pre prácu s mládežou z marginalizovaných komunit**“.

Odpočet ÚSVRK:

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity (USVRK) v rámci implementácie Národného projektu Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunit I. (**NP PRIM**) zaviedol do procesu výchovy a vzdelávania detí v materských školách pozíciu **asistent učiteľa**, ktorého náplňou práce je pomôcť prekonávať jazykové bariéry v súvislosti s materinským jazykom detí z rómskej komunity a vyučovacím jazykom v materskej škole.

Zamestnanci ÚSVRK v rámci pozvaných prednášok navštevujú základné a stredné školy v regiónoch a prednášajú o špecifikách rómskeho jazyka, o rómskej kultúre a histórii. Rómska kultúra je súčasťou tematických oblastí kontinuálneho vzdelávania pedagogických a odborných zamestnancov realizovaného v rámci hlavnej aktivity NP PRIM v období 08/2019 – 05/2020.

Aktivita / opatrenie 3: Posilnenie výchovy a vzdelávania detí a mládeže v duchu ideí tolerance, interkultúrneho a interetnického dialógu

Zodpovedný gestor: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Odpočet Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR:

MŠVVŠ SR prostredníctvom Sekcie národnostného a inkluzívneho vzdelávania pravidelne vyčleňuje účelové finančné prostriedky na financovanie rozvojových projektov: „**Regionálna a multikultúrna výchova žiakov patriacim k národnostným menšinám**“. V roku 2019 bolo podporených 16 projektov vo výške 28 000 eur. Ďalšou oblasťou podpory bolo **vytváranie multikultúrnych tried**; aplikácie nových foriem a metód vzdelávania

najmä smerom k podpore čitateľskej gramotnosti vo vyučovacom procese. V roku 2019 bolo podporených 20 projektov vo výške 47 250 eur.

Ďalej Odbor mládeže MŠVVaŠ SR poskytuje **dotácie pre podporu práce s mládežou** a pre subjekty pôsobiace v tejto oblasti prostredníctvom **PROGRAMOV PRE MLÁDEŽ NA ROKY 2014 – 2020**. Šesť podprogramov v rámci tohto dotačného programu komplexne pokrýva rozličné aspekty práce s mládežou, ako aj s ďalšími špecifickými cieľovými skupinami, kde možno zaradiť aj mladých ľudí, ktorí sú **príslušníkmi národnostnej menšiny** alebo etnickej skupiny. Projekty podporované cez túto dotačnú schému sa venujú napríklad oblastiam ľudských práv, ako aj práv menšín, sociálnej inklúzie, participácie, zdravia, vzdelávania a ďalším dôležitým témam. Jedným z cieľov Programov pre mládež je taktiež **sociálne začlenenie** a pri poskytovaní dotácií je kladený dôraz aj na aktivity podporujúce mládež s nedostatkom príležitostí alebo inak marginalizovanú mládež.

Spomedzi vzdelávacích programov, ktoré akreditovala **IUVENTA-Slovenský inštitút mládeže**, sú v tejto súvislosti relevantné tiež programy „**Kvalita práce s mládežou ohrozenou radikalizáciou a extrémizmom**“, „**Manažment dobrovoľníkov v multikultúrnom prostredí**“, „**Manažment mladých dobrovoľníkov a dobrovoľníčok so znevýhodnením**“, či „**Vzdelávanie reflektujúce potreby mládeže v náhradnej starostlivosti a detských domovoch**“.

IUVENTA-Slovenský inštitút mládeže zároveň realizuje aj program „**Škola bez nenávisti**“, ktorý je určený pre základné a stredné školy na Slovensku. Tento projekt nadväzuje na kampaň „Bez nenávisti na internete“ Rady Európy. Zámerom programu je implementácia štandardu kvality v oblasti prevencie šikanovania, kyberšikanovania a nenávistných prejavov na základných a stredných školách, čo priamo súvisí s budovaním tolerantnejšieho a inkluzívnejšieho prostredia.

Sociálna inklúzia mládeže sa nachádza aj v aktuálnej **Stratégii SR pre mládež na roky 2014 - 2020** a taktiež vo forme konkrétnych opatrení v **Akčnom pláne pre napĺňanie koncepcie rozvoja práce s mládežou na roky 2016 – 2020** v rokoch 2019 – 2020. Táto dôležitá téma bude reflektovaná aj v pripravovanej **Stratégii SR pre mládež na roky 2021 – 2028**, na ktorej príprave sa už aktívne podieľajú aj ďalšie rezorty a aktéri.

Metodický portál na webovej stránke ŠPÚ – ako pomoc a inšpiráciu pre učiteľov a učiteľky rôznych vyučovacích predmetov zriadil ŠPÚ metodický portál, ktorý obsahuje príklady vyučovacích hodín s tematikou ľudských práv a práv dieťaťa v dôrazom na nové trendy v didaktike vyučovania. Uvádzame niektoré praktické ukážky/metodické listy:

- *Dobré meno a pravda ako etické hodnoty - Aktivita: Poznám Ťa?*
- *Význam povinností - aktivita: Nechce sa mi.*
- *Ľudské práva a diskriminácia.*
- *Etika sexuálneho života, Téma: Sexuálne násilie a zneužívanie detí.*
- *Od práv a povinností k zodpovednosti a slušnosti.*

Riešenie problematiky v rámci konkrétnych vyučovacích predmetov:

Predmet **občianska náuka** sa sústreďuje v 8. ročníku ZŠ na problematiku práv a slobôd človeka, čo vytvára základ pre rozvinutie tejto problematiky na stredných školách a gymnáziách. Konkrétne sú žiaci vedení k orientovaniu sa v Ústave SR (2. hlava), ktorá tvorí

rámec toho, ako Slovenská republika vníma ľudské práva a slobody, **aký postoj k nim zaujíma a ako je ochotná a pripravená ich garantovať občanom, a to rovnocenne pre všetkých, teda bez rozdielu veku, pohlavia, rodu, rasy, národnosti, náboženskej príslušnosti atď.** Rovnako sa kladie dôraz aj na poznanie obsahu, cieľov a významu medzinárodných dokumentov o ľudských právach a právach detí, Dohovoru o právach dieťaťa ako kľúčového dokumentu pri posudzovaní správania sa dospelých k deťom. Súčasťou Dohovoru o právach dieťaťa sú Opčné protokoly, vrátane Opčného protokolu o účasti detí v ozbrojených konfliktoch.

Žiaci sú na hodinách etickej výchovy/náboženskej výchovy scitlivovaní k témam nediskriminácie, najlepším záujmom dieťaťa, rešpektovania názoru dieťaťa, práva na identitu, násilia páchanom na deťoch, ale aj k témam výrazného porušovania práv vo svete (napríklad zneužívanie detí na prácu, sexuálne zneužívanie detí a detská pornografia, zneužívanie detí na účasť v ozbrojených konfliktoch). Kurikulum týchto predmetov je orientované na rozvoj hodnotových kompetencií – **rešpektovanie ľudskej dôstojnosti a ľudských práv, práv detí, rešpektovanie kultúrnej rôznorodosti, rešpektovanie demokracie, spravodlivosti, rovnoprávnosti a zákona.**

V predmete **dejepis** sú v 5. ročníku ZŠ zaradené do vzdelávacích štandardov témy o konfliktoch, vojne, detských vojakoch, mieri (v tematickom celku Človek a komunikácia). Žiaci sa dozvedajú o nehumánných spôsoboch zaobchádzania s ľuďmi a zvlášť zraniteľnou skupinou - deťmi. **Cieľom je, aby žiaci po celý život na tieto veci mysleli a boli proti akémukoľvek zneužívaniu a upieraniu najzákladnejších ľudských práv a práv dieťaťa, ako sú právo na život, na dôstojný život, na život v mieri, na nediskrimináciu, na najlepšie záujmy dieťaťa, práva na názor a iné.**

Prierezová téma Multikultúrna výchova kladie väčší dôraz na aktuálne (často kontroverzné témy) a na rozvíjanie takých kompetencií žiakov, ktoré súvisia s globalizáciou, rôznorodosťou, potrebou hľadania jednoty v rozmanitosti.

Na vyššom stupni vzdelávania (SŠ a G) žiaci analyzujú príbehy detí, ktorých práva sú porušované, hľadajú príčiny a navrhujú možné riešenia problémov v oblasti nerešpektovania ľudských práv a práv detí. Žiaci prezentujú svoje názory, postoje – demonštrujú vyššiu kompetenčnú úroveň vzdelania v oblasti ľudských práv a práv dieťaťa.

Aktivita / opatrenie 4: Posilnenie vzdelávacích programov pre pedagogických zamestnancov, odborných zamestnancov škôl a školských zariadení v oblasti vzdelávania osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám, inkluzívneho vzdelávania, interkultúrneho a interetnického dialógu

Zodpovedný gestor: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Spolupracujúce subjekty: Metodicko-pedagogické centrum, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Odpočet Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR:

Štátny pedagogický ústav realizoval projekt s názvom **Vzdelávanie v oblastiach rómskeho jazyka a rómskej kultúry v obciach Spišské Tomášovce a Letanovce**, ktorý bol financovaný z Fondu na podporu kultúry národnostných menšín. **V rámci tohto projektu bolo uskutočnené vzdelávanie dvoch turnusoch a bolo zamerané na tri kľúčové**

oblasti: **rómsky jazyk, rómska kultúra a história a inovatívne vzdelávacie metódy**. Cieľom bolo pripraviť pedagógov na efektívne vzdelávanie v základných školách so žiakmi z rómskych komunit. **Vzdelávania sa zúčastnilo 26 pedagógov a výskumných pracovníkov**. Okrem vzdelávania sme v rámci tohto projektu pripravili aj študijné materiály pre účastníkov vzdelávania.

V Bratislave konal **2. ročník medzinárodnej konferencie s názvom Viacjazyčnosť na Slovensku – výzvy a perspektívy. Podpora vyučovania druhého cudzieho jazyka a jazykov národnostných menšín**, ktorý organizoval Štátny pedagogický ústav v spolupráci s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Metodicko-pedagogické centrum

Národný projekt „**Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským**“ prebieha od 1.1.2016 do 31.12.2021. Riešiteľmi projektu sú Metodicko-pedagogické centrum, Štátny pedagogický ústav, Štátna školská inšpekcia a Národný ústav certifikovaných meraní a vybrané základné školy s vyučovacím jazykom maďarským. Cieľom projektu je zvýšenie kvality edukačného procesu vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s VJM, východiskovou stratégiou vyučovania vyučovacieho predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra v ZŠ a SŠ s VJM by malo byť komunikatívne vyučovanie, komunikatívny prístup k tvorbe koncepcie a stratégie vyučovania.

MPC Regionálne pracovisko Prešov v roku 2019 vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov, ktorí **vyučujú v školách s vyučovacím jazykom rusínskym**. Všetky aktivity spojené s jednotlivými identifikovanými potrebami a špecifikami edukácie Rusínov priamo vychádzali z ustanovení strategického rámca najaktuálnejšej **Koncepcie rozvoja výučby rusínskeho jazyka v MŠ, ZŠ a SŠ v Slovenskej republike** v tunajšej učebnej praxi implementovanej od 21. marca 2017. V rámci akreditovaných vzdelávacích programov sa zrealizovalo:

Detašované pracovisko MPC v Košiciach od roku 2011 pravidelne zabezpečuje kontinuálne vzdelávanie aj v jazyku národnostných menšín. Ide prevažne o učiteľov MŠ, ZŠ a SŠ s vyučovacím jazykom **maďarským** z Košického kraja. Veľký záujem o vzdelávanie zo strany učiteľov je aj z iných krajov.

Na vzdelávanie sa prihlasujú aj celé kolektívy, pre ktorých sa zabezpečuje vzdelávanie priamo v mieste školy. V roku 2019 sa organizovalo vzdelávanie pre ZŠ Viktora Szombatyho s VJM v Jesenskom a pre Spojenú školu s VJM v Rožňave. Spolu s **DP MPC v Komárne** organizovali kontinuálne vzdelávanie pre učiteľov ZŠ, SŠ s VJM a *Prípravné atestačné vzdelávanie pre pedagogických zamestnancov zamerané na vykonanie druhej atestácie* v jazyku národnostných menšín vo Veľkých Kapušanoch, kde bolo zaradených 26 učiteľov ZŠ a SŠ. Hlavným cieľom podujatia bolo aktualizovať, podporiť a rozšíriť profesijné kompetencie pedagogických zamestnancov, ktoré budú predmetom overenia prostredníctvom druhej atestácie.

V rámci spolupráce so Spolkovým úradom pre zahraničné školstvo v Nemecku v roku 2019 boli organizované vzdelávania pre učiteľov **nemeckého jazyka** zapojených do programu nemecký jazykový diplom – DSDI.

MPC RP Prešov – ROCEPO

Rómske vzdelávacie centrum (ROCEPO) je integrálnou súčasťou MPC RP Prešov a má celoslovenskú pôsobnosť. Pracujú v ňom piati učitelia profesijného rozvoja so zameraním sa na vzdelávanie pedagogických zamestnancov pracujúcich so žiakmi z marginalizovaných rómskych komunít. V kalendárnom roku 2019 ROCEPO realizovalo činnosti vychádzajúce z náplne práce učiteľa profesijného rozvoja a z plánu hlavných úloh MPC:

Odpočet ÚSVRK:

Prostredníctvom implementácie Národného projektu Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít I. (NP PRIM) realizuje ÚSVRK v rámci hlavnej aktivity kontinuálne inovačné vzdelávanie zamerané na inovatívne metódy inkluzívneho predprimárneho vzdelávania. Program je určený pedagogickým a odborným zamestnancom materských škôl, obsahuje 10 tematických okruhov v rozsahu 80 hodín. Zúčastňuje sa ho max. 300 pedagogických a odborných zamestnancov v období 08/2019 – 05/2020.

Aktivita / opatrenie 5: Tvorba učebného materiálu so zameraním na históriu a kultúru národnostných menšín v Slovenskej republike

Zodpovedný gestor: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Spolupracujúce subjekty: Štátny pedagogický ústav, Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Odpočet Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR:

Publikácia *Národnostné menšiny – zoznámme sa* je pripravovaným doplnkovým učebným textom pre základné, prípadne stredné školy. Vyučujúci ju budú môcť využiť vo vyučovaní dejepisu, občianskej náuky, tiež v prierezovej téme *Multikultúrna výchova* v rámci ŠVP. Cieľom publikácie je oboznámiť žiakov, že na území Slovenskej republiky žijú príslušníci mnohých národnostných menšín a poukázať na to, čo je spoločné pre jednotlivé národnostné menšiny, čo nás všetkých spája, viesť žiakov k vzájomnej tolerancii a úcte k príslušníkom národnostných menšín. Pracovná verzia publikácie bola zaslaná na MŠVVaŠ SR. V súčasnosti ŠPÚ spolu s autormi pracuje na zapracovaní zmien po poslednom recenznom pripomienkovaní. **Publikácia tiež prechádza grafickými úpravami.**

Odpočet ÚSVRK:

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity (USVRK) prostredníctvom implementácie Národného projektu Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít I. (NP PRIM), v trvaní 2017 - 2020 vytvára študijné a metodické materiály pre inkluzívne tímy v materských školách, zamerané na podporu inkluzívneho predprimárneho vzdelávania, a ktorých súčasťou je téma rómskej kultúry. Materiály sú sprístupnené prostredníctvom web stránky: <http://www.minv.sk/?narodny-projekt-prim-projekt-inkluzie-v-materskych-skolach>.

Aktivita / opatrenie 6: Zefektívnenie činnosti Rady ministra pre národnostné školstvo v súlade s jej štatútom

Zodpovedný gestor: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Odpočet Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR:

- 10. decembra 2019 sa uskutočnilo **3. zasadnutie** Rady ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR pre národnostné školstvo, ktorého obsahom rokovania boli informácie o akreditácii nového študijného programu **Prešovskej univerzity - rómsky jazyk, literatúra a reálie a Rámcové učebné plány pre školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín a s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny.**

Aktivita / opatrenie 7: Tvorba obsahových a výkonových štandardov a učebníc pre špecifické vyučovacie predmety primárneho a nižšieho sekundárneho vzdelávania s vyučovacím jazykom národnostných menšín (hudobná výchova, vlastiveda, dejepis) a pre vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra pre primárne a nižšie sekundárne vzdelanie s vyučovacím jazykom národnostných menšín podľa úrovni SERR

Zodpovedný gestor: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Spolupracujúce subjekty: Štátny pedagogický ústav, Metodicko-pedagogické centrum, Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Odpočet Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR:

Vzdelávacie štandardy – Dodatok k vzdelávacím štandardom pre vyučovacie predmety vlastiveda a hudobná výchova v školách s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny – bol vytvorený jeho návrh pre vybrané národnostné menšiny (maďarská, nemecká, rómska, ruská, rusínska a ukrajinská) na primárnom stupni vzdelávania, bol pripomienkovaný vybranými odborníkmi – zástupcami jednotlivých národnostných menšín a odsúhlasený členmi Odbornej komisie pre primárne vzdelávanie pri ŠPÚ. Materiál bol poslaný na MŠVVaŠ SR dňa 15. 5. 2019. Úloha pokračuje tvorbou ďalších pedagogických dokumentov pre nižšie sekundárne vzdelávanie v národnostných školách SR.

Projekt Edukačný proces vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v školách s vyučovacím jazykom maďarským – jeho spoluriešiteľom je **Štátny pedagogický ústav**. Projekt bol pôvodne plánovaný do roku 2020 avšak na žiadosť zodpovedného riešiteľa (MPC) bolo predĺženie projektu schválené MŠVVaŠ SR do konca decembra 2021. Cieľom projektu je **zvýšiť kvalitu vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry** v školách s vyučovacím jazykom maďarským a sledovať realizáciu inovovaného Štátneho vzdelávacieho programu.

V rámci úlohy podľa upraveného harmonogramu sa realizovali štvrťročne (marec, jún, august, november) **odborné workshopy na podporu implementácie projektu so zameraním na problematiku vyučovania SJSL** a na metodické listy pre vyučujúcich SJSL v 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7. a 8. ročníku. V rámci sledovania efektivity realizácie metodického modelu v zapojených školách sa s mesačnou pravidelnosťou konali hospitácie vo všetkých vybraných školách. Sledované vyučovacie hodiny boli následne konzultované

a vyhodnotené, ďalej sa vypracovali vzorové ročné plány a metodické listy zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry pre učiteľov 4. a 8. ročníka ZŠ s VJM a ktoré boli školám odovzdané v elektronickej aj printovej podobe dňa 6. 6. 2019. V zmysle záverov pracovného stretnutia riaditeľov základných škôl zapojených do projektu, pracovníkov DP MPC Komárno a výskumných a vývojových zamestnancov ŠPÚ bol formulár **Príklady dobrej praxe** opakovane prezentovaný a podrobne vysvetlený zapojeným pedagógom. Bola vypracovaná 4. evalvačná správa o stave riešenia úloh ŠPÚ za rok 2019. V rámci realizácie projektu sa priebežne realizovali aj odborné konzultácie s ostatnými *spoluriešiteľskými subjektmi – NÚCEM, ŠŠI a MPC*.

Projekt Erasmus+ „Inováciou didaktiky rómskeho jazyka k inkluzívnemu vzdelávaniu žiakov zo znevýhodneného prostredia“ + udržateľnosť tohto projektu po jeho ukončení.

Projekt **Inovovaný rámcový vzdelávací program rómskeho jazyka vrátane jazykových portfólií podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky** – v rámci projektu boli vypracované inovované európske jazykové portfóliá a vzdelávacie programy rómskeho jazyka na úrovniach A1 – B2, rómsko-slovenský slovník a príručka pre učiteľa.

Operačný cieľ 4: Zlepšenie podmienok používania jazykov národnostných menšín a etnických skupín v praxi

Aktivita / opatrenie 1: Zefektívnenie poskytovania odbornej a metodickej pomoci a zabezpečenie prekladov zásadných právnych predpisov SR, vzorov úradných tlačív, zabezpečenia jednotnej odbornej terminológie a vydávania metodických usmernení pre orgány miestnej štátnej správy, orgány územnej samosprávy a územnou samosprávou zriadené právnické osoby k aplikácii právnych predpisov súvisiacich s používaním jazykov národnostných menšín a etnických skupín

Zodpovedný gestor: Úrad vlády SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Odpočet ÚSVNM:

V sledovanom období splnomocnenec v rámci plnenia aktivity 1 uskutočnil viacero pracovných stretnutí zameraných na výmenu informácií a konzultovania návrhov na **zlepšenie aplikačnej praxe dodržiavania jazykových práv menšín** s predstaviteľmi **ústredných orgánov štátnej správy**, ako aj predstaviteľov **súkromného sektora**. Jednou z dôležitých aktivít splnomocnenca v tejto oblasti bola aj séria rokovaní s predstaviteľmi **obchodných reťazcov** pôsobiacich na území SR, **Slovenskou poštou, a. s., dopravnými podnikmi a energetickými firmami**. Cieľom týchto stretnutí bolo upozorniť na zákonné povinnosti, ako aj na jazykové práva a následne poskytnúť metodickú pomoc. Výsledkom rokovaní s uvedenými subjektmi je skutočnosť, že sa v sledovanom období zlepšila prax uvádzania **informácií týkajúcich sa ohrozenia života a zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov SR** na miestach prístupných pre verejnosť popri štátnom jazyku aj v jazyku menšiny, ako aj využite možnosti uvádzania informácií určených pre verejnosť v jazyku národnostnej menšiny, teda vizuálna dvojjazyčnosť v obciach, ktoré sú uvedené v

nariadení vlády SR č. 221/1999. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že je v záujme týchto subjektov postupovať proklientsky a zverejňovať informácie pre verejnosť aj v jazyku národnostných menšín. V predmetnej oblasti sa taktiež podpísalo *Memorandum o spolupráci so Slovenskou obchodnou inšpekciou a Memorandum o spolupráci so Slovenskou inšpekciou životného prostredia*. Uskutočnili sa rokovania a komunikácia s viacerými subjektmi štátnej a verejnej správy s **Národným inšpektorátom práce, Slovenskou obchodnou inšpekciou, Štátnym úradom pre kontrolu liečiv, Slovenskou stavebnou inšpekciou, Policajným prezidiom SR**, ktoré následne na svojich webových sídlach zverejnili informáciu a upozorňujú príslušné subjekty (napr. podnikateľov a ostatné povinné osoby) na povinnosť dodržiavať zákon o používaní jazykov národnostných menšín. Inšpektori Slovenskej obchodnej inšpekcie taktiež počas svojich kontrol monitorujú uvádzanie povinných informácií v menšinovom jazyku.

V oblasti používania menšinových jazykov v úradnom styku je treba poukázať na pozitívny krok **Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS)**, ako aj **DataCentra elektronizácie územnej samosprávy Slovenska** v oblasti používania jazykov národnostných menšín pri poskytovaní elektronických služieb verejnej správy. S týmto cieľom bol spustený projekt Dátové centrum obcí a miest DCOM, ktorého hlavným cieľom je sprístupniť a zlepšiť poskytovanie eSlužieb občanom na úrovni regionálnej a miestnej samosprávy. V sledovanom období boli v systéme DCOM verejnosti sprístupnené **dvojazyčné formuláre**, podania a rozhodnutia najviac používaných služieb občanmi v maďarskom jazyku. V nasledujúcom období sa bude pokračovať v sprístupňovaní ďalších jazykových mutácií týchto formulárov (v blízkej budúcnosti to bude rusínsky jazyk).

Významným posunom v oblasti **zabezpečenia prekladov zásadných právnych predpisov SR** do jazykov národnostných menšín bolo v januári 2019 podpísanie *Memoranda o dlhodobej spolupráci medzi úradom splnomocnenca a Ministerstvom spravodlivosti SR* v rámci ktorého sa zabezpečuje kontinuálne zverejňovanie informatívnych prekladov vybraných právnych noriem a ich novelizácií v jazykoch národnostných menšín na portáli Slo-lex v časti: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy-v-jazyku-narodnostnych-mensin>

Memorandum upravuje spôsob spolupráce oboch strán. Úrad splnomocnenca bude poskytovať odborný dohľad a zabezpečovať odborníkov na preklady vybraných právnych noriem do jazykov národnostných menšín a MS SR bude finančne zabezpečovať tieto aktivity a následne ich výsledky zverejňovať na portáli Slo-lex.

V oblasti zabezpečenia **jednotnej odbornej terminológie** pôsobí pri úrade splnomocnenca **Poradná jazyková skupina splnomocnenca** pozostávajúca z piatich samostatných podskupín pre päť jazykov národnostných menšín, ktorá pripravila odborné terminologické slovníky a preklady najdôležitejších právnych predpisov týkajúcich sa menšinových práv, ako aj ďalších textov pre potreby orgánov verejnej správy do jazykov národnostných menšín. V roku 2019 sa ukončila príprava modernej a užívateľsky prístupnej verzie **terminologických slovníkov**. Obojsmerný slovensko-maďarský, slovensko-ukrajinský, slovensko-rusínsky a slovensko-rómsky slovník si záujemcovia majú možnosť stiahnuť z webového sídla splnomocnenca do stolových počítačov a je možné si ich nainštalovať na telefónne zariadenia prostredníctvom **systému android**. Určené sú predovšetkým zamestnancom orgánov verejnej správy, ktorí v každodennej komunikácii

využívajú jazyky národnostných menšín, ďalej tlmočníkom a prekladateľom, ako aj občanom, ktorí pri vybavovaní svojich úradných záležitostí potrebujú používať odborné výrazy v menšinových jazykoch.

V oblasti **poskytovania metodickej a odbornej činnosti** v súlade so zákonom o používaní jazykov národnostných Úrad vlády SR – generálna tajomníčka Úradu vlády SR poskytuje v spolupráci s úradom splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny odbornú a metodickú pomoc orgánom verejnej správy, ako aj organizačným zložkám bezpečnostných a záchranných zborov a prerokúva správne delikty. Úrad splnomocnenca zverejnil na svojom webovom sídle ***Metodické usmernenie k zákonu č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov***, ktorého účelom je poskytnúť súhrnné informácie a metodické odporúčania spojené s používaním jazykov národnostných menšín. K aplikácii právnych predpisov súvisiacich s používaním jazykov národnostných menšín a etnických skupín boli zriadené viaceré odborné pracovné skupiny, ktoré okrem v súčasnosti pracujú na **finalizácii ďalších metodických usmernení**:

- v spolupráci so Sekciou štátnej služby Úradu vlády SR sa finalizuje ***Metodické usmernenie k zabezpečeniu jazykového kompetenčného vzdelávania zameraného na udržiavanie a zdokonaľovanie úrovne ovládania jazyka národnostných menšín pre skupinu štátnych zamestnancov vykonávajúcich štátnu službu v obciach vymedzených v osobitnom predpise***;

- ***medzirezortná pracovná skupina na vypracovanie podkladov k aplikácii § 4 ods. 6 zákona č. 184/1999 Z. z.*** (teda povinnosti uvádzania informácií týkajúcich sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov Slovenskej republiky na miestach prístupných pre verejnosť popri štátnom jazyku, aj v jazyku menšiny);

- ***medzirezortná pracovná skupina pre koordináciu vydávania dvojjazyčných formulárov v pôsobnosti obcí a orgánov štátnej správy***.

Splnomocnenec vlády SR pre národnostné menšiny v roku 2019 realizoval 16 regionálnych stretnutí so starostami a primátormi obcí, v ktorých sa používajú jazyky národnostných menšín v úradnom styku. V rámci predmetných stretnutí boli obce metodicky usmernené o ich právach a povinnostiach vyplývajúcich zo zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov.

V roku 2019 sa splnomocnenec podieľal aj na tvorbe legislatívny vo vzťahu k používaniu jazykov národnostných menšín. Formou pripomienok k navrhovanému zákonu o základných požiadavkách na bezpečnosť detského ihriska zabezpečil označovanie detských ihrísk v obciach vymedzených v osobitnom predpise aj v jazykoch národnostných menšín. Podobne presadil používanie jazykov na dopravnom značení v rámci Vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o dopravnom značení a uvádzanie informačného obsahu o činnosti orgánu verejnej moci v rámci vyhlášky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o e-Governmente.

Úrad splnomocnenca aj v roku 2019 kontinuálne zabezpečoval **riešenie podnetov občanov** – príslušníkov národnostných menšín týkajúcich sa neplnenia zákona o používaní jazykov národnostných menšín.

Aktivita / opatrenie 2: Analýza osobám patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám v oblasti používania menšinových jazykov v úradnom styku
Zodpovedný gestor: Úrad vlády SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny
Spolupracujúce subjekty: Orgány územnej samosprávy

Odpočet ÚSVNM:

Splnomocnenec v nadväznosti na prijatie vyhlášky Úradu vlády SR č. 126/2017 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o vzdelávaní štátnych zamestnancov vyzval jednotlivé rezorty na vyčíslenie nákladov potrebných na zabezpečenie kompetenčného vzdelávania ich zamestnancov. Ministerstvo vnútra SR v rámci spolupráce vypracovalo analýzu vzdelávacích potrieb zamestnancov okresných úradov v oblasti jazykových kompetencií v maďarskom a rusínskom jazyku vrátane finančných nákladov. Na základe tejto analýzy prebiehalo v roku 2019 jazykové kompetenčné vzdelávanie zamestnancov okresných úradov.

Ďalšie plnenie aktivity 2 sa bude realizovať v roku 2020 v rámci rozšírenia *Správy o stave používania jazykov národnostných menšín* za obdobie rokov 2019-2020 o analýzu nákladov zvýšenia dostupnosti služieb orgánov miestnej štátnej správy, orgánov územnej samosprávy a územnou samosprávou zriadenými právnickými osobami v oblasti používania menšinových jazykov v úradnom styku.

Aktivita / opatrenie 3: Zvýšenie dostupnosti služieb orgánov miestnej štátnej správy, orgánov územnej samosprávy a územnou samosprávou zriadenými právnickými osobami pre osoby patriace k národnostným menšinám a etnickým skupinám prostredníctvom vzdelávania pracovníkov týchto orgánov
Zodpovedný gestor: Úrad vlády SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny
Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny, Združenie miesta a obcí Slovenska, Únia miest Slovenska

Odpočet ÚSVNM:

Úrad splnomocnenca pri plnení aktivity 3 aktívne spolupracoval so ZMOS a najmä Ministerstvom vnútra SR (Centrom vzdelávania a psychológie sekcie personálnych a sociálnych činností a osobného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky), ktoré zabezpečuje realizáciu vzdelávacích programov pre jazykové kompetenčné vzdelávanie zamestnancov okresných úradov v jazyku národnostných menšín, konkrétne v maďarskom a rusínskom jazyku. Pri tvorbe vzdelávacích programov v jazyku maďarskom a rusínskom centrum vzdelávania v súčinnosti so splnomocnencom úzko spolupracovalo s Fakultou stredoeurópskych štúdií Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, Katedrou maďarského jazyka a literatúry a s Centrom jazykov a kultúr národnostných menšín Prešovskej univerzity v Prešove, Ústavom rusínskeho jazyka a kultúry, ktorí poskytli pre potreby realizácie jazykového kompetenčného vzdelávania svojich odborných lektorov. Školenia maďarského jazyka sa konali počas roka 2019 na 3 okresných úradoch (spolu pre 59 zamestnancov 9 okresných úradov) a rusínskeho jazyka na jednom okresnom úrade (pre 8 zamestnancov).

Aktivita / opatrenie 4: Zohľadňovanie potrieb osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám v rámci reformy verejnej správy

Zodpovedný gestor: Ministerstvo vnútra SR

Spolupracujúce subjekty: Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny, Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Odpočet Ministerstva vnútra SR:

Pri plnení úloh a realizácii **reformy ESO** (Efektívna, spoľahlivá a otvorená verejná správa) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky buduje klientske centrá. **Klientske centrá** sú miesta prvého kontaktu integrovanej miestnej štátnej správy a iných služieb verejnej správy, ktorých základným poslaním je priblíženie sa k občanovi pri komplexnejšom vybavovaní agendy na jednom mieste a poskytovanie efektívnejších a praktickejších služieb, ktoré sú viac zamerané na potreby občanov.

Pri budovaní klientskych centier sa zohľadňujú práva národnostných menšín, a to dodržiavaním zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 184/1999 Z. z.“). Všade tam, kde to zákon predpisuje sú v klientskych centrách dvojjazyčné názvy a menu vo vyvolávacom systéme je prekladané aj do jazyka národnostných menšín.

Odpočet ÚSVNM:

ÚSVNM aktívne spolupracoval s Centrami podpory Ministerstva vnútra SR pri budovaní klientskych centier, a to poskytnutím metodologickej pomoci a zabezpečením prekladov terminológie, ako aj dvojjazyčných formulárov a iných textov. Takýmto spôsobom bolo zabezpečené vybudovanie dvojjazyčných klientskych centier v Nových Zámkoch, Rimavskej Sobote, Komárne a Medzilaborciach.

Operačný cieľ 5: Zlepšenie informovanosti verejnosti o národnostných menšinách a etnických skupinách prostredníctvom médií

Aktivita / opatrenie 1: Podpora efektívneho využitia verejnoprávnych médií na budovanie inkluzívneho povedomia väčšinového obyvateľstva a osobitne detí a mládeže o význame a prínose národnostných menšín a etnických skupín pre rozvoj spoločnosti

Zodpovedný gestor: Úrad vlády SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny, Rozhlas a televízia Slovenska, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Odpočet ÚSVRK:

ÚSVRK v rámci **aktivity 1 piateho operačného cieľa** spolupracoval priamo s RTVS alebo bol vyhlasovateľom podujatia konaného v spolupráci s RTVS. Predmetné podujatia boli taktiež finančne podporené z dotačnej schémy ÚSVRK (**Romipen; Roma Spirit 2019**).

Odpočet RTVS:

Vychádzajúc z ústnej informácie riaditeľa Sekcie národnostného vysielania Attilu Lovásza Rozhlas a televízia Slovenska vyrába a vysiela programy pre **13 národností v 11-tich jazykoch**. Pre národnosti: maďarskú, rusínsku, ukrajinskú, rómsku, poľskú, českú,

nemeckú, ruskú, srbskú, chorvátsku a bulharskú v materinskom jazyku, pre národnosť moravskú v českom a pre národnosť židovskú v slovenskom jazyku.

Výrobu a vysielanie programu zabezpečuje samostatná Sekcia národnostného vysielania so samostatným výrobným rozpočtom, ktorá pozostáva zo štyroch organizačných jednotiek – redakcie:

1. **Rádio Patria** - redakcia maďarského vysielania;
2. **Rádio Patria** - redakcia národnostného vysielania Košice;
3. **Redakcia národnostného vysielania STV Bratislava;**
4. **Redakcia národnostného vysielania STV Košice;**

Model organizácie práce vo výrobe a vysielaní pre národnosti sa ustálil po účinnosti zákona o RTVS počas zlúčenia predtým samostatných **SRo a STV**.

Rozhlasové vysielanie pre národnosti spĺňa požiadavky § 5 Zákona o RTVS, definované v odstavci 1 písmená b) a g) a rovnomernom rozdelení vysielacieho času podľa početnosti národnosti a podľa regionálnej príslušnosti. **Rádio Patria vysielá pre desať národností. Televízne vysielanie** pre národnosti je zaradené do programovej služby Dvojka a vysielá sa v pracovných dňoch denne. Pre všetkých **13 národností** vysielá RTVS **magazínové polhodinové formáty; spravodajské formáty** sú vysielané v maďarskom jazyku v pracovných dňoch denne v siedmich minútach, správy v iných jazykoch sú vysielané v týždennej periodicite v desiatich minútach; týždenný maďarský polhodinový **portréťový formát** „Tvárou v tvár“ a uvedenú skladbu dopĺňajú **ad hoc programy v národnostných jazykoch**.

Orgány RTVS (generálny riaditeľ a Rada RTVS) dlhodobo poukazujú na fakt, že bez **systémového riešenia financovania verejného vysielania** (poplatky v nezmenenej výške 14 rokov, doplnková forma financovania cez Zmluvu so štátom) a bez sprevádzkovania ďalšej programovej služby nie je možné zvýšiť podiel národnostného vysielania na zákonom predpísaný pomer. Na jednej strane na to chýba reálny vysielací čas na strane druhej financie na vývoj moderných formátov s vyššími vysielacími časmi. Napriek tomu sa v sledovanom období obsahovo i formálne **zmodernizovalo vysielanie v maďarskom a rómskom jazyku**, podobný proces čaká programy ostatných národností. RTVS je jedna z mála verejných vysielateľov v EBU, ktorá opúšťa prax vysielania pre národnosti, zamerané výlučne na tradície a kultúru, uvedomujúc si, že národnostné spoločenstvá sú organickou súčasťou štátov, v ktorých žijú v matematickej menšine, a sú organickou, živou, dynamicky sa rozvíjajúcou súčasťou európskeho spoločenstva.

Aktivita / opatrenie 2: Posilnenie vzdelávania v mediálnom priestore smerom k budovaniu inkluzívneho povedomia väčšinového obyvateľstva a predchádzaniu intolerancie k osobám patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám

Zodpovedný gestor: Úrad vlády SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Odpočet ÚSVRK:

ÚSVRK v oblasti senzibilizácie majority voči minorite realizoval sériu **prednášok, školení a diskusií** pre novinárov, študentov vysokých škôl a odbornú verejnosť najmä v oblasti

antidiskriminácie Rómov, boja proti stereotypom a predsudkom a extrémizmu a školenie v spolupráci s Radou Európy pre policajných dôstojníkov v oblasti trestných činov z nenávisťi a nediskriminácie rómskych komunít.

Doplňujúca informácia Ministerstva spravodlivosti SR:

V rámci **Akčného plánu predchádzania všetkým formám diskriminácie na roky 2016 – 2019** prijatého k Celoštátnej stratégii ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike, ktorého cieľom je sústrediť sa na zvyšovanie povedomia verejnosti o nediskriminácii a usilovať o zefektívnenie implementácie antidiskriminačnej legislatívy, prispieť k zlepšeniu inštitucionálneho rámca pre postihovanie diskriminácie, ale aj **zvyšovanie informovanosti u odbornej a laickej verejnosti** a najmä verejnej správy sa kladie dôraz na vzdelávanie pričom sa usiluje najmä o využitie zdrojov z operačných programov Ľudské zdroje a Efektívna verejná správa. V rámci plnenia úloh boli realizované rôzne vzdelávacie aktivity pre štátnu správu, avšak prehľad implementácie aktivít bude k dispozícii až v marci 2020.

Aktivita / opatrenie 3: Podpora informovanosti verejnosti o činnosti Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Zodpovedný gestor: Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny, neziskové organizácie

Odpočet ÚSVNM:

V rámci **piateho operačného cieľa** úrad splnomocnenca pravidelne aktualizuje dokumenty na svojom webovom sídle súvisiace so zložením a činnosťou výboru vrátane zápisníc a uznesení prijatých na zasadnutí výboru, ako aj výziev a výsledkov volieb členov a náhradníkov výboru. **Webové sídlo** bude úrad naďalej rozvíjať a budovať s cieľom zlepšovať informovanie verejnosti o aktivitách výboru, ako aj o činnosť úradu.

Operačný cieľ 6: Zlepšenie mechanizmov participácie osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na rozhodovaní o veciach, ktoré sa ich týkajú

Aktivita / opatrenie 1: Podpora rozvoja participatívnych mechanizmov na všetkých úrovniach a posilnenie štatútu, postavenia a kompetencií poradných a konzultatívnych orgánov a posilnenie ich kapacít

Zodpovedný gestor: Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Odpočet ÚVSNM:

V rámci plnenia **aktivity 1 šiesteho operačného cieľa** bol na XXVIII. zasadnutí výboru 9. februára 2018 členmi a členkami výboru prerokovaný a uznesením č. 116 schválený **návrh nového znenia štatútu výboru**. V porovnaní s pôvodným štatútom došlo predovšetkým k zmenám týkajúcim sa vytvorenia dvojkomorového systému, rozšírenia hlasovacieho práva na všetkých členov oboch komôr, úpravy spôsobu prijímania reprezentatívneho stanoviska a určenia okruhu stále prizývaných členov.

Splnomocnenec sa zúčastnil v Lunde 13. – 14. novembra 2019 **výročnej konferencie pri príležitosti 20. výročia prijatia Lundských odporúčaní o efektívnej participácii národnostných menšín na verejnom živote** (*The Lund Recommendations on the Effective Participation of National Minorities in Public Life*). Cieľom konferencie bolo zhodnotiť uplatňovanie Lundských odporúčaní a hľadanie možností ďalšieho rozvoja efektívnej participácie menšín na rozhodovaní o veciach, ktoré sa ich týkajú.

Aktivita / opatrenie 2: Zabezpečenie možnosti stáží pre študentov – osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na Úrade splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Zodpovedný gestor: Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Odpočet ÚSVNM:

V rámci plnenia 2. opatrenia šiesteho operačného cieľa pôsobili v ÚSVNM viacerí/é príslušníci/čky národnostných menšín a táto možnosť je stále otvorená. ÚSVNM zabezpečí propagáciu možnosti stáže na svojom webovom sídle a prostredníctvom sociálnych sietí.

Operačný cieľ 7: Zvýšenie poznatkovej bázy slúžiacej k lepšej identifikácii cieľových skupín – národnostných menšín a etnických skupín a ich potrieb prostredníctvom štatistického zisťovania a výskumu

Aktivita 1: Identifikácia prekážok pre zber citlivých dát o etnicite a vytvorenie systému zberu údajov o etnickej a národnostnej príslušnosti

Zodpovedný gestor: Úrad vlády SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Spolupracujúce subjekty: Úrad na ochranu osobných údajov SR, Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny

Odpočet ÚSVNM:

Plnenie predmetného opatrenia bude úrad koordinovať s Úradom na ochranu osobných údajov v priebehu roka 2020.

Doplňujúca informácia Štatistického úradu SR:

Na základe schválenia Aktualizovaných akčných plánov stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 na roky 2016 – 2018, ktorých cieľom bolo aj „Skvalitniť zber a analýzu dát o Rómoch“, ktorý mal byť dosiahnutý formou realizácie aktivity „Zahrnúť obyvateľov MRK do pravidelných výberových zisťovaní EU SILC“ vznikla spolupráca Štatistického úradu SR a ÚSVRK na projekte „Monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politík a ich dopad na marginalizované rómske komunity“. Hlavným cieľom projektu je zabezpečiť komplexné monitorovanie a hodnotenie inkluzívnych politík a vyhodnotenie ich dopadu na rómsku populáciu, predovšetkým MRK, prostredníctvom zhromažďovania dát a informácií o socioekonomických podmienkach života Rómov na Slovensku. Zisťovanie EU SILC_MRK bude počas trvania projektu realizované dvakrát (2018 a 2020), pričom podkladom pre zisťovanie je Atlas rómskych komunít 2013 a jeho aktualizácia z roku 2019. Databázu a ostatné prílohy je možné nájsť na webovom sídle

ÚSVRK: <https://www.minv.sk/?zber-dat-od-ministerstiev-a-ostatnych-organov-statnej-a-verejnej-spravy>

Aktivita 2: Posilnenie komplexného výskumu a systematického monitoringu v oblasti národnostných menšín a etnických skupín

Zodpovedný gestor: Úrad vlády SR, Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny

Spolupracujúce subjekty: Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny, Štatistický úrad SR

Odpočít ÚSVNM:

Plnenie aktivity 2 siedmeho operačného cieľa úzko súvisí s plnením úloh vyplývajúcich z *Národného akčného plánu na sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 na roky 2017-2020* (ďalej len „NAP SODB 2021“).

V tejto oblasti bola zriadená *expertná pracovná skupina na prípravu metodiky sčítania obyvateľov z hľadiska ich príslušnosti k národnosti alebo etnickej príslušnosti*.

Aktuálne sa pokračuje v príprave *Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021*, v rámci ktorého je osobitná pozornosť venovaná zvýšeniu poznatkovej bázy slúžiacej k lepšej identifikácii cieľových skupín. V súčasnosti prebieha proces prijímania Opatrení Štatistického úradu SR v súlade s harmonogramom prípravy Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2020. ÚSVNM sa zúčastnil medzirezortného pripomienkového konania k opatreniu týkajúcemu sa znenia sčítacieho formulára.

Metodika sčítania obyvateľov z hľadiska ich príslušnosti k národnosti alebo etniku so zreteľom na materinský jazyk bola zverejnená na webovom sídle ÚSVNM v časti: https://www.narodnostnemensiny.gov.sk/data/files/7470_metodika-sodb-2021.pdf a Štatistického úradu SR v časti:

http://sodb2021.statistics.sk/files/Metodika_scitania_obyvatelov_z_hladiska_ich_prislusnosti_k_narodnosti_alebo_etniku_so_zretelem_na_materinsky_jazyk.pdf

Úrad splnomocnenca naďalej plánuje vypracovať **návrh komunikačnej stratégie** zameranej na príslušníkov národnostných menšín aj v súvislosti s prípravou SODB a zároveň aj na väčšinovú spoločnosť v súvislosti s aktuálnymi výzvami spojenými s predchádzaním prejavov intolerancie, xenofóbie, antisemitizmu a anticigánizmu.

Odpočít Úradu na ochranu osobných údajov:

Úrad na ochranu osobných údajov SR bol v závere roky 2018 **oslovený Štatistickým úradom SR** v závere roka 2018, kedy prebehli **konzultácie vo veci prípravy zákona o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021**. Začiatkom roka 2019 bol návrh zákona (č. LP/2019/139) Úradom pripomienkovaný a prebehlo rozporové konanie.